

2022 UZT. 13

SARRERA	IRTEERA
Zk. 470378	Zk.

ENPLEGUARI BURUZKO EUSKAL LEGEAREN AURREPROIEKTUARI DAGOKIONEZ KONTUAN HARTU BEHARREKO PUNTUAK

Txosten honek Enpleguari buruzko Euskal Legearen aurreproiektuari buruzko ohar tekniko batzuk jaso nahi ditu.

AINTZAT HARTZEKOAK:

- Euskadik behar dituen kalitatezko enplegu-politika aktiboak -enplegu-politika aktiboetarako eskubide subjektiboaren printzipiotik definituak- planifikatu eta garatzea ahalbidetuko duten egiturak eta tresnak arautuko eta antolatuko dituen Enpleguaren Euskal Legea edukitzea funtsezko erronka da erakunde guztientzat eta, batez ere, Eusko Jaurlaritzarentzat, eta, beraz, elementu erabakigarria da udalentsat eta garapen-agentzientzat, honako hauek ahalbidetuko baititu:
 - Euskal Enplegu Sistema osatzen duten eragileak eta horien arteko harreman-eredua definitzea.
 - Enpleguaren arloko eskumenen araubidea definitzea.
 - Gobernantza-eredua zehaztea.
 - Politika publikoen plangintza eta parte-hartzea.
 - Enplegu-zerbitzuak antolatzea eta kudeatzea.
- Legearn planteatzen diren helburuetan oinarrituta, erabakigarria da **udalei aitortzen zaizkien eskumenekin batera dagokien finantzaketa-iturria izatea** eta finantzaketa hori bermatuta egotea.

Finantzaketa horrek, jakina, baldintzarik gabeko finantzaketa izan behar du, alde batera utzita aldi baterako eta eskumen-finantzaketari buruzko araudian erreforma egokiak sartu arte beste mekanismo batzuk antolatzea. Alde horretatik, oso positibotzat jotzen dugu Tokiko Enplegu eta Garapenerako Lankidetzaren Funtsekin eratzeko, finantza-nahikotasunaren printzipioak araututa, printzipio hori funtsezkoa baita sistemaren iraunkortasunerako. Hala ere, biztanle-kopuruaren araberako haztapen-irizpidea aldatu egin beharko litzateke, udalerrri txikien interesei kalterik ez egiteko.

Oso garrantzitsutzat jotzen da zerbitzu-zorroa kudeatzeko **hitzarmenen bidezko finantza-lankidetzaren**. Hitzarmen horiek ez dira udalen zuzeneko eskumenekoak, baina

enplegu-politika aktiboetako jarduketan parte dira, eta, gainera, udalek eta haien garapen-agentziek **aspalditik eskatu dugun formula da**. Gure ustez, formula horrek ohikoa izan behar du. Gainera, hitzarmenaren formulak **lehentasunezkoa izan behar du toki-erakundeekin**. Hala ere, hitzarmenaren iraupenari dagokionez dagoen mugak (4 urte, beste 4 urtez luzatzeko aukerarekin), zerbitzuak emateko formula horri egonkortasuna emateko formulak artikulatzea eskatzen du, udalek egiturazko konpromisoak hartuko baitituzte.

- Oso positibotzat jotzen da eta oso garrantzitsutzat jotzen dugu lege-aurreproiektuak **tokiko erakundeekiko gobernantza-eredu eraginkor eta erreal** bat azpimarratzea, erakunde horiei aukera emanez programa horien diseinuan parte hartzeko, are gehiago kasu askotan programa horiek gauzatzen eta batera finantzatzen dituztenean.

Interesgarria izango litzateke parte-hartzea, prozedurak eta abar nola gauzatuko diren zehaztea. GARAPENen eredu sinple baten aldeko apustua egiten dugu, gizarteratzearen eta laneratzearen arloko jardueren eskumena eta ardura duten eta batera finantzatzen dituzten 3 maila instituzionalen arteko koordinazio-organo bat izango duena.

Jakina, tokiko eremuan enpleguaren arloko eskumenaren titularrak udalerrak badira ere, kontuan hartu behar dira horien artean dauden alde handiak, hala tamainari nola bitartekoei dagokienez, egitura sozial eta ekonomikoari dagokienez, eta abar. Horregatik, **garatzen diren jarduketan kudeaketa eraginkorrak**, bai aitortutako eskumenen esparruan, bai zerbitzuak kudeatzeko hitzarmenaren testuinguruan, kontuan hartu behar du **udalek**, autoantolaketaarako duten ahalmenaren barruan, **banaka edo taldeka kudeatu ahal izatea, eta, kasu horretan, zuzenbidean onartutako edozein formularen bidez egin ahal izatea**. Kontuan izan behar da eskualdeko eremu geografikoa dela gure udalek askotan aukeratutako esparrua enpleguaren eta gizarteratzearen eta laneratzearen arloko jarduerak ezartzeko.

- Lege-aurreproiektuak **ez dio inolako aipamenik egiten** gure ustez interesgarria den eta **zerbitzuetan** jaso beharko litzatekeen baliabide bati, hots, **laneratze-enpresen sustapena**. Politiken eragile gisa izendatzen dira, baina ez enplegarritasunerako funtsezko tresna edo baliabide gisa; gainera, tokiko erakundeek sustatzaille gisa jardun dezaketen baliabide bat da.

GOGOETA ESPEZIFIKOAK:

- **Udalentzako eskumenak (56. artikulua) eta Enplegu eta tokiko garapeneko planak (70. artikulua):**

Lege-aurreproiektuak honako 3 eskumen hauek aitortzen dizkie udalei:

- ✓ Tokiko enplegu- eta garapen-planak onartzea (nahitaezkoa 20.000 biztanletik gorakoentzat).
- ✓ Udalerriaren gizarte- eta ekonomia-garapenarekin lotutako sustapen-ekintzak garatzea, baita baztertuta dauden edo baztertuta geratzeko arriskuan dauden pertsonen gizarteratzea eta laneratzea sustatzeko ekintzak ere, Enplegu Politika Publikoen Euskal Kontseiluaren proposamenekin bat etorriz.
- ✓ 43. artikuluan aurreikusitako Euskal Enplegu Sareko zerbitzuak kudeatu ahal izango dituzte.

Horren haritik, honako gogoeta hau sortu da:

- ✓ **Enplegu-planen** eskumena **zentzu zabalean** ulertu behar da; enplegu-plan bat **langabeen eta enplegarritasuna hobetzeko egoeran dauden pertsonen enplegarritasuna hobetzera bideratutako jarduera-multzo bat da**, eta laguntza-jarduerak, prestakuntza-jarduerak, kontratazioarako laguntzak eta abar biltzen ditu.
- ✓ Ez litzateke inolako bereizketarik egin behar arriskuan dauden kolektiboen eta ez dauden artean. **Udalerrien eskumenak langabezian dauden pertsona guztientzat edo beren enplegarritasuna hobetu nahi dutenentzat (kolektibo guztientzat) erabiltzen dira, Euskal Autonomia Erkidegoko Udal Legeak ez baitu horri buruzko inolako bereizketarik egiten.**

Udalerriek, beren eskumenak garatzean, aukera eman behar dute herritar guztiek izan ditzaten haien ondorio positiboak, eta, beraz, ez lukete inolako bereizketarik egin behar arriskuan dauden kolektiboen eta ustez hala ez dauden artean.

Horrenbestez, enplegua sustatzeko ekintzak eta gizarteratzea eta laneratzea sustatzeko ekintzak, bigarren eskumenaren barruan daudenak, udalerriarekin (edo eskualdearekin) lotuta dagoen eta enplegarritasuna hobetu nahi duen edozein pertsonari zuzendu beharko litzaizkioke.

- ✓ Legearen zirriborroak ezartzen duenez, tokiko enpleguko eta garapeneko planak *"tokiko esparruko enplegu-politika publikoak planifikatzeko tresnak dira, eta, hala badagokio, jarduera ekonomikoa eta soziala suspertzera eta eraldatzera bideratuta daude, hazkundea eta enplegua sortzeko, dauden baliabideak eta lurralde-testuinguruaren aukerak kontuan hartuta"*.

Gure ustez, definizio hori, planak izan behar dituen gutxieneko edukiekin batera (70.2 artikulua), **definizio zabala eta malgua da**. Hala ere, honako hau **uste** **dugu**:

- 70.2.b artikulua gutxieneko eduki gisa ezartzen du *"udalerriaren edo udalerrien prestakuntza-beharren analisia, bai eta, hala badagokio, titulazio, egiaztapen edo ziurtagiri ofizial batera bideratuta ez dagoen laneko prestakuntza-programen diseinua ere, enpresen beharrekin behar bezala koordinatuta eta 43. artikuluan xedatutakoaren arabera"*. **Definizio hori zabaltzea eta, oro har, prestakuntza-ekintzen diseinua kontuan hartzea** da gure proposamena.
- 70.3 artikulua **enplegu-plan bat nork onartu behar duen ezartzen du**. Erakundeen artean, honako hauek biltzen dira:

"a) 20.000 biztanletik gorako udalerriak.

b) Guztira 20.000 biztanletik gorako udalerriak biltzen dituzten kuadrillak.

c) Beren estatutuek enplegua eta tokiko garapena sustatzeko zerbitzuak gauzatzea modu mankomunatuan beren gain hartzen duten mankomunitateak, betiere mankomunitateko udalerri guztiek 20.000 biztanle baino gehiago badituzte.

d) Aurreko paragrafoan aipatutako baldintzak betetzen dituen elkarte-oinarriko beste edozein toki-erakunde.

e) 10.000 eta 20.000 biztanle arteko udalerriak, baldin eta elkarren segidako bi urtetan % 10etik gorako langabezia-tasa badute".

Ildo horretan, gure proposamena da eskumena ez mugatzea soilik 20.000 biztanletik gorako udaletara, baizik eta **20.000 biztanletik beherakoek ere eskumen hori izatea**, bestela **lurraldeen arteko desoreka handia eta pertsonen arretan konparaziozko bidegabekeria** sortzen baita.

20.000 biztanletik beherako udalerrien kasuan, planak taldeka egin ahal izango dituzte.

Azken batean, tokiko erakundeei dagokie plan horiek nola diseinatu eta gauzatu erabakitzea.

Era berean, apartatu horren **d) letra modu zabalagoan idatzi beharko litzateke**, eta honako idazketa hau proposatzen da: "**Zuzenbidean onartutako erakundeak edo taldeak eratu dituzten udalerriak, edozein izanik ere haien izaera juridikoa (zuzenbide publikokoa edo pribatukoa)**". Kontuan hartu behar da oso desberdina dela udalek formula elkartuak eratzeko aukeratutako forma juridikoen kasuistika.

- Garrantzitsua da planetan ezartzen diren **eragile sozial eta ekonomikoen parte-hartze eraginkorra lurralde-aitorpena eta garrantzia duen espazio batean egitea**; foroak, lurralde-kontseiluak, gizarteratze-mahaiak eta abar izan daitezke.
- Espazio horiek bermatu behar dute funtsezko **hiru eremutako erakundeak daudela aldi berean**: ikerketaren esparrua, unibertsitateak eta lanbide-heziketako zentroak, enpresen eremua, eta gizarte-eragileen eta hirugarren sektoreko erakundeen eremua. Gainera, interesdunen/eraginpekoen parte-hartzea bultzatu beharko litzateke.

- ✓ Gogoeta orokorretan azaldu dugun bezala, eskumenek **finantzaketa-iturri iraunkor eta baldintzatu gabearekin** lotuta egon behar dute, eta, azken batean, udal-finantzaketarako foru-funtsetik etorriko da, Ekarpenen Legea aldatzen denean. Zirriborro horretan, **trantsizio-aldirako, Tokiko Enplegu eta Garapenerako Lankidetzaren Funtza** eratzea aurreikusten da, **finantza-nahikotasunaren printzipioak** araututa. Printzipio horrekin koherente izanik, toki-entitate bakoitzari aurrekontua **esleitzeko irizpide argiak** ezarri zaizkio, **langileen, baliabide materialen eta gauzatzearen kostua** kontuan hartuta. Hala ere, **haztapen-irizpide** batzuk sartu dira, eta udalerri eta toki-erakundeak lehenetsi dira **biztanle-kopuruaren arabera**. Betebehar hori guztientzat bera izatea da gure proposamena, biztanleen kopuruaren arabera bereizketarik gabe, eskumenaren titulartasunarekin bat etorritik, edozein dela ere udalerriak elkartzeko erabilitako formula, udalerri txikien diskriminazioa saihesteko.

- ✓ **Eskumena kuantifikatzeko oinarri gisa**, eta kontuan hartuta enplegu-planen definizioa eta enplegu-politika aktiboak, eta aipatutako funtsaren eraketa arautzen duen finantza-nahikotasunaren printzipioa, jarraian, legearen arabera udalen eskumenekoak izan beharko lukeenarekin lotutako deialdiak eta horien aurrekontu-zenbatekoak jasoko ditugu, bai eta udalek jarduketa horietarako gaur egun egiten dituzten ekarpenak ere:

Programak	Deialdien aurrekontu-zenbatekoa (2021)	Udalen baterako finantzaketa
Tokiko enplegu-planak	32.000.000 €	24.017.060 €
Toki-erakundeek gazteak kontratatzea, gazte-enplegurako 2014-2020 programa operatiboaren esparruan (2021eko deialdia)	6.500.000 €	
Lanbide-orientazioko ekintzak (bi urteko deialdia. Hemen jasotako zenbatekoa urtekoa da)	5.733.964 €	
Enplegu-zentroak	1.892.000 €	
Proiektu bereziak	4.000.000 €	
Bitartekaritza vs prospekzioa	0 €	3.602.559 €
Kudeaketa eta gastu orokorrak	7.518.895 €	
GUZTIRA	57.644.859 €	27.619.619 €

Oharra: 2021eko aurrekontu-zenbatekoak hartu dira erreferentziatzat; izan ere, 2022an Next Funtsekin lotutako zenbait deialdi atera dira, eta aldaketak ekarri dituzte, bereziki tokiko enplegu-planen kasuan, 2021eko 32 milioitik 2022ko 19 milioira pasatu baita.

Orientazio-deialdiaren kasuan, zenbatekoaren % 100 hartu da erreferentziatzat; izan ere, gure ustez, alde batetik, orientazio espezifiko eta orokorra ez lirateke bereizi behar, dibertsitate funtzionala duten pertsonen kasuan izan ezik, eta, bestetik, zerbitzu hori, eskualde berean erakunde publiko eta pribatu desberdinetatik eman beharrean (horrek nahasmendua sortzen du pertsonen artean, bai eta zerbitzuaren zatiketa eta informazioaren sakabanaketa ere), udal-erakunde publiko batek (udalak edo garapen-agentziak) eman beharko luke lehentasunez, Lanbideren Bulegoarekin lankidetzan Gizarte Zerbitzuekin eta Osasun Mentalarekin koordinazio hobea sustatzen duena.

• **Udalerriek zerbitzu-zorrea kudeatzea (43. artikulua):**

Oso positibotzat jotzen dugu, beren eskumena aitortzeko udalei esleitzen zaizkien funtzioez gain, enplegu-politika aktiboen esparruan beste zerbitzu batzuk eman ahal izatea, berariazko hitzarmenen bidez. Hala ere, eta gogoeta orokorretan alpatu dugun bezala, oso garrantzitsua da formula horri ahalik eta egonkortasun handiena ematea, haien egiturazko izaera aitortuta, eta hitzarmen berriak sinatzeko mekanismoak aurreikusita, 5 gehi 5 luagarriren denbora-horizontea gainditu ondoren.

Eman beharreko zerbitzu zehatzei dagokienez, gure ikuspuntutik, **jarraian zehaztuko ditugun zerbitzu guztiak enplegu-planei atxikitako elementuak dira, eta, beraz, planen barruan jaso beharko lirateke** (kasu honetan, jakina, aurreko atalean aipatutako aurrekontu-ekarpena handitu beharko litzateke). Hala ere, eskumen gisa jasotzen ez bada, proposatzen dugu honako zerbitzu hauek sartzea udalerriek borondatez beren gain har ditzaketen zerbitzuen zorroan:

- ✓ Autoenplegurako eta ekintzailatzarako aholkularitza-lana, enpresak sortzeko laguntza **esplizitua barne**.
 - ✓ **Eskaintzen kudeaketa integrala (bitartekotza- eta enplegu-zerbitzua)**, ez soilik erakartzea.
- Era berean, toki-erakundeek egiten duten lan-bitartekaritzak aintzatespen ekonomikoa izan beharko luke, 2013. urtera arte izan zuen bezala. Harrezkero, behin baino gehiagotan esan digute harreman-eredu berri bat abian jarriko zela, baina ez da gauzatu. Gure ustez, legeak zerbitzu horiek kudeatzeko hitzarmenaren figura jasotzeak inplizituki dakar finantzaketaren ideia, baina, badaezpada, azpimarratu nahi dugu.
- ✓ Lanposturako garrantzitsua den eta ibilbide soziorabazal pertsonalizatuak garatzen laguntzen duen titulazio, egiaztapen edo ziurtagiri ofizial batera bideratzen ez den lanpostuko prestakuntza- eta ikaskuntza-prozesuak kudeatzea.
 - ✓ **Gizarteratzeko eta laneratzeko etengabeko laguntza** harrera- edo hautaketa-fasetik (IV. kap.; 5.b; 24.1; 24.2.d eta f; 43.9 eta 48 artikulua)
 - ✓ **Enplegua sustatzeko tokiko ekintzak, Enpleguaren Sustapena motakoak barne**, hala nola langabeen enplegarritasuna hobetzeko enplegua sustatzeko jarduerak; baita kontrataziorako laguntzak ere, tokiko enpresek merkatu arruntean pertsonak kontratatzea errazteko laguntza ekonomikoa emateko.

- ✓ **Langabeen prestakuntza-premiei erantzuteko prestakuntza-ekintzak kudeatzea.** Prestakuntza ez egiaztagarriaz gain (zirriborroan jasota dago), ez da agertzen prestakuntza egiaztagarria, hau da, Lanbide Prestakuntzen Katalogo Nazionalari lotutako ekintzak, profesionaltasun-ziurtagiriak lortzera bideratuak. (Prestakuntza egiaztagarria, hau da, profesionaltasun-agiriak ematea) enpresen lehiakortasuna hobetzeko tresna gisa talentua sortuz (21. artikulua), baina baita pertsona guztien bizitza osoan prestakuntzarako eskubidea bermatzeko tresna gisa ere (25.2.h eta 5.b artikulua).

Gure ustez, toki-erakundeek prestakuntza hori emateko aukera izan behar dute interesa badute eta homologazio-irizpideak betetzen badituzte.

- ✓ **Enplegu- eta prestakuntza-jarduera mistoak bultzatzea eta garatzea, ekintza prestatzaileak, orientazioa eta gizarteratzea eta laneratzea, prospekzioa eta enplegua edo pertsonen enplegarritasuna nabarmen hobetzen duen beste edozein neurri konbinatzen dituztenak,** lurralde osoko biztanleria osoarentzako hazkunde orekatu eta jasangarriko esparru objektibo batean, kolektiboen eta eskualdeen arteko desberdintasunak arinduz. (*Adibidez, "proiektu bereziak" edo "kolektibo kalteberen" deialdian aurkez daitezkeen auzolan motako proiektuak*).
- ✓ **Enplegua sustatzeko ekimenak eta kontrataziorako laguntzak kudeatzea,** gazteen edo beste kolektibo kaltebera batzuen langabeziaren erronkari aurre egiteko (hala nola Lehen Aukera programak, administrazio publikoetako Lehen Esperientzia, 30 urtetik gorako Luzaroko Langabeak kontratatze laguntzak, etab.).
- ✓ **Oro har, gizarteratzeko eta laneratzeko proiektuak gauzatzea,** udaleko gizarte-zerbitzuen erabiltzaileen premiak identifikatzean eta gizarteratze-prozesu osoan zehar laguntzeko duten eskubidean oinarrituta, diagnostikoa doituko dela eta gizarteratze-plan pertsonala malgua izango dela bermatzeko, ustekabeko egoeren, bikoiztasunen eta baliabideen erabilera ez-eraginkorraren ondorioz bertan behera uztea saihestuz. Gainera, 31. artikulua erreferentziako profesional bat izendatzeko eskubidea aitortzen du.
- ✓ **Laneratzeko enpresak bultzatzea eta kudeatzea,** gizarte-bazterkeriako egoeran edo arriskuan dauden eta lan-merkatuan sartzeko zailtasun bereziak

dituzten langabeei laguntzea eta pertsona horiek gizarteratzea eta laneratzea helburu duten irabazi-asmorik gabeko ekimen ekonomikoak, adibidez.

- ✓ **Enplegu-zentro bereziak bultzatzea eta kudeatzea**, ondasunen edo zerbitzuen ekoizpen-jarduera bat egiteko aukera-tresna gisa, desgaitasuna duten pertsonentzako enplegu ordaindua ziurtatuz, doikuntza soziala, pertsonala eta laborala egiteko laguntza-neurriekin.
- ✓ **Gizarteratzeko eskualde-sareak bultzatzea eta kudeatzea.**
- ✓ **Legearen zirriborroaren 24. artikuluan arautzen diren enplegurako orientazio-zerbitzu guztiak sartzea.**

Enplegurako orientazio-zerbitzu pertsonalizatu, integral eta inklusiboa nahi bada, pertsonen **hautaketatik** abiatzen dena, **ezinbestekoa da lehen harrera eta diagnostikoa tokiko eremuan egitea**, pertsonengandik hurbilen dagoen erakundean, non gizarte-zerbitzuen informazioa eta laneratzeko tresnak koordinatzen diren. Oso garrantzitsua da eskaintzen diren zerbitzuek pertsonen errealitateari eta haien premiei erantzutea, eta horiek prozesuaren erdigunean jartzea, ikuspegi integratu eta ez-partzial batekin. Ildo horretan, zerbitzuek malguak izan beharko lukete arreta-orduei dagokienez.

Esku-hartzeak ez dira isolatuak izan behar, pertsona bakoitzaren premien inguruan antolatu behar dira, pertsona horiek erdigunean jarrita eta diagnostiko soziolaboralean edo egoera pertsonalean oinarrituta, eta, hortik abiatuta, gizarteratzeko eta laneratzeko ibilbideak definitu behar dira prozesuaren hainbat elementurekin, eragile eskudunekin lankidetzan, premien arabera.

Hemen jasotzen dugun planteamendua **bat dator leihatila bakarrari buruzko 17. artikuluekin**, non ezartzen baita *"Euskal Enplegu Sarea osatzen duten erakundeek sustatuko dutela leihatila bakarrak sortzea lurralde-egoitza berean, Euskal Enplegu Sarearen zerbitzuak emateko"*.

Ildo horretan, garrantzitsua da **pertsonaren informazio soziolaboral guztia eskuratu eta kudeatu ahal izatea**, sareko beste baliabide batzuetatik jada eskainitako ekintzak edo zerbitzuak ez errepikatzeko, bikoiztasunak eta koordinaziorik ezak saihesteko, eta pertsonaren lan-historia bakarrerako sarbidea izan ahal izatea (32. artikulua).

- Positiboki balioesten da kudeaketaren eta tresnen atalean euskal enplegu-sarea kontuan hartzea, eta ez soilik Lanbide, baizik eta hainbat eragilek osatutako gunea aitortzea, eta horien artean kontuan hartu behar dira udalak eta/edo garapen-agentziak, hurbilen daqoen ingurunea delako eta gertatzen dena zuzenean ezagutzen duelako.

ERANSKINA: ERAGILEEN MAPA

- **Datu interesgarriak:**

Tokiko eta eskualdeko 34 garapen-agentzien sarea, EAEko hiru lurraldeetan banatuta:

- 189 udalerri.
- EAEko biztanleriaren % 91.
- 629 profesionalek osaturiko lantaldea.

- **Azpiegiturak:**

Gune publikoen sarea udalerri eta eskualdeetan:

- 44 enpresa-zentro.
- 473 bulego enpresentzat.
- Coworking-eko 227 espazio.
- 17 turismo-bulego.
- 34 zentro ekonomia eta enplegua sustatzeko.

Langabeei, ekintzaileei, enpresei, bisitariei eta herritarrei informazioa eta aholkularitza emateko bulegoak.

Erabiltzen ez diren espazioen balioa nabarmentzea.

- **2021eko lorpen nagusiak**

- 12.344 langabe izan dira laneratzeko orientatuak.
- 3.887 lan-eskaintza kudeatu dira.
- 1.285 enpresa berri sortu dira. 2.095 lanpostu sortu dira. 27 milioi eurotik gorako inbertsioa.
- 8.580 enpresari eman zaie arreta:
 - 3.301 laguntza-eskabide izapidetu zaizkie enpresei.
 - 1.197 enpresak hartu dute parte digitalizazio-ekintzetan.

